

Plan för livsmedelskontrollen år 2022

Lagstiftningen ställer krav på att offentlig kontroll är effektiv, ändamålsenlig, riskbaserad och rättssäker. Offentlig kontroll innebär att kontrollera att livsmedelslagstiftningen följs i alla led bland annat genom inspektion, provtagning och revision. Målet med livsmedelskontrollen är säkra livsmedel. Av lagstiftningen framgår tydligt att det är livsmedelsföretagarens ansvar.

Österåkers kommun har kontrollansvar för ca 304 livsmedelsanläggningar inom skola, förskola, restaurang, omsorg, butik, tillverkning, import och dricksvatten, m.fl. Under de senaste åren har det varit en ökning av mindre verksamheter. Det har varit bland annat internetförsäljning och tillverkning i mindre skala. Samtidigt som antalet anläggningar ökar så ökar den totala årliga kontrolltiden måttligt. Det beror på att många nya anläggningar vid riskklassning erhåller en låg kontrolltid och att befintliga anläggningar får en lägre årlig kontrolltid när de har väl utvecklad, förebyggande egenkontroll.

I arbetsuppgifterna inom livsmedelskontrollen ingår förutom den löpande kontrollen även handläggning av inkomna ärenden, frågor från allmänheten och livsmedelsföretagare, klagomål och utredningar om misstänkt matförgiftning.

Planeringen av kontrollen bygger på en aktuell och ändamålsenlig behovsutredning där alla ingående arbetsuppgifter är inlagda och tid har tilldelats livsmedelsanläggningarna utifrån livsmedelsverkets klassificeringssystem baserat på risk och erfarenhet.

I verksamhetsplaneringen måste det även finnas utrymme för beredskap vid matförgiftningsutredningar, vattenburen smitta, RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), eller annan information om icke säkra livsmedel.

2017/625

EU 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel, den så kallade kontrollförordningen, är i stora delar en sammanslagning av flera av de kontrollförordningar som tidigare reglerade livsmedelskontrollen. Vissa förändringar är införda så som möjligheten att göra inköp under dold identitet, tystnadsplikt, samt uttrycken aktör och annan offentlig verksamhet. Men även bestämmelser om att den som utför offentlig kontroll har rätt till tillträde till områden och lokaler, samt åtkomst till upplysningar och handlingar även hos den som utför annan offentlig verksamhet. Annan offentlig verksamhet är annan verksamhet än offentlig kontroll som utförs av de behöriga myndigheterna, så som att bevilja tillstånd eller godkännanden samt att utfärda officiella intyg eller officiella attesteringar.

2006:1166

Tidigare avgiftsförordningen, Förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Bestämmelserna om årlig avgift i 3, 9, 12 och 12 b §§ får tillämpas till utgången av 2023. Den årliga avgiften får då även omfatta kostnader för sådan annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.

2021:176

Förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, nya avgiftsförordningen, medger efterhandsdebitering men även möjligheten att debitera kostnader för inköp under dold identitet och iRASFF-larm. Avgiftsförordningen ska vara fullt ut införd vid utgången av 2023.

Behov

Baserat på registrerade anläggningar vid i början av december 2021 är den riskklassade kontrolltiden för 2022 ca 899 timmar. Cirka 10 % av den riskklassade kontrollen uppskattas som efterkontroll av brister hos verksamheter. Tid för registreringar beräknas uppgå till ca 100 timmar. Administrativt arbete, planering, kompetensutveckling och tid för resor beräknas till ca 1675 timmar och omfattar förutom upphämtning av kontrollskulden även ca 100 timmar för förarbete med riskklassning och efterhandsdebitering som beräknas vara införd senast till årsskiftet 2023/2024. Klagomål, information, beredskap och andra inte kontrollrelaterade uppgifter beräknas uppgå till ca 450 timmar.

Kontrollskuld från föregående är ca 460 timmar. Det återigen ökade smittläget i samhället, svårigheter att hålla avstånd och digitala kontroller samt introduktion av två nya inspektörer inom livsmedelsområdet under våren har bidragit till kontrollskulden.

Sedan iRASFF infördes 1 mars 2018 har vi hanterat många fler livsmedelslarm än tidigare år. Livsmedelslarmen handlar oftast om odeklarerade allergener och ett återdragande av produkten. Livsmedelsinspektören har då i uppgift att kontrollera att berörda livsmedelsanläggningar tagit emot larmet och hanterat varan så som angivits i larmmeddelandet. Resultatet rapporteras sedan i iRASFF-systemet, för varningsmeddelanden inom 48 timmar. Vid livsmedelslarm krävs snabbt agerande och snabb återkoppling för att inte fördröja ett återdragande och därmed utsätta konsumenterna för en risk. Vid fungerande rutiner hos livsmedelsanläggningen ingår inte uppföljningen i kontrolltiden och därmed kan inte iRASFF-larm finansieras med kontrollavgifterna.

Tabellen nedan visar fördelning av tid

Livsmedel	2022
Registrering - avgiftsfinansierad	80
Kompetensutveckling, samverkan och kalibrering av kontrollen, ingår i timtaxan	500
Planering + förberedande arbete, ingår i timtaxan	400
Administrativt arbete, ingår i timtaxan	475
Tid för resor i samband med kontroll, ingår i timtaxan	300
Klagomål - anslagsfinansierad	80
Uppsökande verksamhet - anslagsfinansierad	60
Kontrollrelaterat + ej kontrollrelaterat arbete - anslagsfinansierat	210
Beredskap för oförutsedda händelser tex utbrotsutredningar, anslagsfinansierat	100
Planerad kontroll – avgiftsfinansierad (Riskklassad tid, kontrollskuld, ny riskklassad tid, extra kontroll)	2035
ABP vid livsmedelsanläggningar	0
Introduktion	0
Summa timmar livsmedel	4240

Personella resurser

Beräkningar är gjorda på full bemanning och grundas i Livsmedelsverkets nuvarande riskklassningssystem. Antalet livsmedelsanläggningar och deras sammanlagda kontrolltid ligger främst till grund för vilka personella resurser som krävs för livsmedelskontrollen.

Den totala summan kontrolltid för anläggningarna under kommande år summeras då med övrig tid, såsom registrering, riskklassning och kontroll av nya anläggningar, klagomål och uppföljning av avvikelser, beslut och förelägganden samt RASFF, m.m. För livsmedelskontrollen är behovet tre årsarbetskrafter.

Effektmål

Effekten av kontrollen följs upp vartannat år. Nästa gång är 2023 och omfattar områden där tydliga krav finns i lagstiftningen och där erfarenheten visat på brister i efterlevnad. Ingående kontrollområden är fungerande termometer, allergiinformation vid försäljning av oförpackade livsmedel och avfallshantering.

Nyckeltal

Minst 75 % av besöken bör vara oanmälda. Nyckeltalen kan inte klaras under pågående smittläge då kontroller inte alltid kan genomföras på livsmedelsanläggningen. I stället utförs kontroller ofta digitalt, som bokade Teamsmöten. Det råder stor osäkerhet inför 2022 om i vilken utsträckning livsmedelskontrollen kommer att kunna genomföras som kontrollbesök på plats.

Befintliga objekt inom riskklass 2 – 6 och med en justerad årlig kontrolltid på minst 2,5 timmar ska kontrolleras minst en gång under kalenderåret och samtliga registrerade anläggningar över en 3 – 5-årsplan. Inför övergången till efterhandsdebitering och den nya riskklassningsmodellen pågår ett arbete med att alla verksamheter ska erhållit kontroll utifrån sin kontrolltid senast vid utgången av år 2022. Under 2023 behöver mycket tid läggas på att fatta nya beslut om riskklass för alla befintliga verksamheter.

Planerade projekt

Livsmedelsverket planerar och samordnar projekt för att öka effektiviteten i kontrollen och ge deltagarna kompetensutveckling och samtidigt få ett brett underlag för utvärdering. I den nationella kontrollplanen ingår 21 operativa mål som livsmedelskontrollen i Sverige arbetar med. De 21 operativa målen har datumsatts och brutits ned i olika projekt och egna lokala aktivitetsmål. Vissa av målen omfattar kontroll i primärproduktionen som utförs av Länsstyrelsen.

Livsmedelsverket har tagit fram operativa mål som grundas i påtalade brister vid DG Sante-F revisionernas (Revisorer från EU-kommissionens generaldirektorat för hälsa och livsmedelssäkerhet) bedömning av Sveriges livsmedelskontroll.

SILK (samverkansgrupp inom livsmedelskontrollen) inom MSL har tagit fram två kontrollprojekt som kan komma att omfatta provtagning och analys.

Nedan finns några av de projekt som bedöms kunna vara aktuella i Österåkers kontrollplanering.

Projekt & utbildningar	Senast tidpunkt	Provtagning	Ansvarig
Uppgifter om ingredienser	31 dec 2022	Nej	SLV
Skötsel och underhåll av dricksvattenreservoarer ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Spårbarhet kött	31 dec 2022	Nej	SLV
Spårbarhet ägg	31 dec 2022	Nej	SLV
Ekologiska varor	31 dec 2022	Nej	SLV
Information om allergener	31 dec 2022	Nej	SLV
Tillsatser renhet	31 dec 2022	Nej	SLV
Tillsatser	31 dec 2022	Nej	SLV
Kaffe - Akrylamid	31 dec 2022	Nej	SLV
Kaffe - Mykotoxin	31 dec 2022	Nej	SLV
Kosttillskott – fiskoljebaserade tillskott och D-vitamintillskott	31 dec 2022	Nej	SLV
Honung - prel		Ja	SILK
Spritdrycker - prel		Nej	SILK

De projekt ovan där SLV är ansvarig är prioriterade då det är projekt som har tagits fram ur de operativa målen. Projekt under operativa målen ska vara genomförda senast 31 dec 2022.

Under 2022 kommer de flesta av kontrollerna att utföras inom ramen för operativa målen eller för verksamheter som inte omfattas av operativa målen, kontroller som motsvarar operativa målen. Mer om projekten finns beskrivna i projektplaner.

Projekten inom SILK-samverkan förväntas vara fastslagna i slutet på januari.

Finansiering

Principen är att kontrollen ska finansieras genom avgifter och att övriga tillsynsuppgifter ska finansieras genom anslag. Avgiftsfinansiering ska bland annat ske genom:

- Avgift för registrering,
- Kontrollavgift för planerad kontroll,
- Avgift för kontroll som inte var planerad och klagomålsbaserad kontroll som är befogad.
- Avgift för annan offentlig kontroll.

Kontrollavgiften bygger på timtaxa. Avgiften ska täcka kostnader som uppstår direkt vid genomförande av planerad kontroll och finansiera vissa overheadkostnader. Det är till exempel provtagning, mätutrustning, administration, bilresor, lokaler och ledningssystem. Timtaxan ska därför sättas så att både kontrolltiden och vissa overheadkostnaderna finansieras genom avgiftsuttaget.

Samverkan

Samverkan sker genom deltagande i SILK (samverkansgrupp inom livsmedelskontrollen), STONO (Stockholm nordostkommunerna), SPAT (Norrvattenkommunerna) samt gemensamma utbildningar med grannkommunerna.

/LL 2022-01-04

/ML 2022-01-05